महाराष्ट्र शासन

क्र.मग्रारोहयो-२०१४/प्र.क्र.७3/रोहयो-१
नियोजन विभाग (रोहयो),
१६ वा मजला, नवीन प्रशासकिय इमारत,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई-३२.
दिनांक : १९ जानेवारी, २०१५

प्रति,

१) विभागीय आयुक्त, सर्व
२) जिल्हा कार्यक्रम समन्वयक तथा
जिल्हाधिकारी, सर्व
३) सहजिल्हा कार्यक्रम समन्वयक तथा
मुख्य कार्यकारी अधिकारी, सर्व

विषय: महात्मा गांधी नरेगा अंतर्गत घेण्यात येणा-या कामांसाठी
मशीनचा वापर करणेबाबत.

संदर्भ:१) केंद्र शासन, ग्रामीण विकास विभाग, नवी दिल्ली यांचे
क्र.११०११/०९/२०१४-RE-I(३३७०८८)दिनांक २५ ऑगस्ट, २०१४ चे पत्र
२) आयुक्त, महात्मा गांधी नरेगा आयुक्तालय नागपुर यांचे
दिनांक ३ नोव्हेंबर, २०१४ चे पत्र

महोदय,

उपरोक्त संदर्भीय पत्रान्वये केंद्र शासनाने महात्मा गांधी नरेगा अंतर्गत घेण्यात येणा-या कामांसाठी मशीनचा वापर करणेबाबत सूचना केल्या आहेत. (सुलभ संदर्भासाठी प्रत सोबत जोडली आहे)

२. महाराष्ट्र रोजगार हमी अधिनियम १९७७ (०६ ऑगस्ट, २०१४ पर्यंत सुधारित) मधील अनुसूची २ मधील परिच्छेद २१ नुसार व्यवहार्य असेल तेथवर, कार्यक्रम अंमलबजावणी अभिकरणांकडून केली जाणारी कामे ही, शारिरिक श्रमाचा वापर करून पार पाडता येतील आणि मजुरांऐवजी कोणत्याही यंत्राचा वापर केला जाणार नाही अशी तरतुद आहे. सदर तरतूद रोजगार पुरविणे या कायद्यातील मुलभूत उद्दिष्टाचे संरक्षण करते. तथापि, कामाच्या स्वरूपामुळे किंवा कामाच्या गतीमुळे काही कामातील काही भाग हा असा असु शकेल जो मजुरांचा वापर करून करणे अशक्य असेल, अशा कामांची (सोबत यादी जोडण्यात आली आहे) गुणवत्ता व टिकाऊपणा कायम करण्यासाठी जर मशीनचा वापर करणे अनिवार्य असेल तर मशीनचा वापर खालील अटींच्या अधिन करण्यात यावा.

१) सोबत जोडलेल्या यादीमधील ज्या कामांची गुणवत्ता व टिकाऊपणा कायम करण्यासाठी मशीनचा वापर करणे अनिवार्य आहे त्याच कामांसाठी मशीनचा वापर करण्यात यावा.

२) त्यासाठी विभागाच्या प्रचलित दरसुचीतील मशीनचे दर (अकुशल मजुरी दराचा वापर न करता) ग्राहय धरण्यात यावेत.

३) याशिवाय जी कामे कमी कालावधीत करावयाची आहेत (जसे की पुर आलेल्या भागात घेण्यात येणारी कामे) अशी कामे राज्य शासनाच्या पुर्व मान्यतेने घेण्यात यावीत व अशी कामे जॉबकार्ड धारकांना त्यांच्या कामांपासून वंचित करणारी नसावीत.

४) मशीनचा वापर करून केलेल्या सर्व कामांचे सामाजिक अंकेक्षण करुन घेण्यात यावे.

५) कार्यक्रम अधिकारी व सहकार्यक्रम अधिकारी यांनी मजुर विस्थापित करणाऱ्या यंत्राचा प्रत्यक्ष वापर होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

६) उपरोक्त कामे करताना ग्रामपंचायत यंत्रणा असल्यास ग्रामपंचायती स्तरावर व इतर यंत्रणा असल्यास जिल्हा स्तरावर मजुरी साहित्याचे ६०:४० प्रमाण ठेवण्यात यावे.

७) उपरोक्त कामे करताना केंद्र शासनाच्या सुचना विचारात घेवूनच कामे करावीत.

२. सबब, महात्मा गांधी नरेगा अंतर्गत घेण्यात येणा-या कामांमध्ये मशीनचा वापर करताना उपरोक्त सूचना विचारात घेवून कार्यवाही करण्यात यावी, ही विनंती.

आपली,

(आर.विमला)

उप सचिव रोहयो),महाराष्ट्र शासन

१९/५/२०१५

सोबत: वरीलप्रमाणे

9/ए

15/9/14

अनुक्रमांक ... 40

No. 11011/09/2014- RE-I
Government of India
Ministry of Rural Development
Department of Rural Development
(Mahatma Gandhi NREGA Division)

Krishi Bhavan, New Delhi
Dated: 25th August, 2014.

To

The Spl CSs/Prl Secretaries/Secretaries of Rural Development (In charge-MGNREGS)

Subject: Clarification regarding use of machines in MGNREGS works

Sir/Madam,

As per Para 23 of Schedule-1, MGNREGA, "As far as practicable, works executed by the programme implementing agencies shall be performed by using manual labour and no labour displacing machines shall be used". This provision protects the basic objective of the Act i.e. provision of employment. However, there may be activities in executing works which cannot be carried out by manual labour, either due to the nature of the work or the timing for execution. Several State Governments have been requesting clarification in the matter so that the quality of execution of works should not suffer.

2. The matter has been considered in consultation with State Governments and it has been decided that where use of machine becomes essential for maintaining quality and durability of the works, machinery can be used subject to adopting the machine rate, as per the prevailing SOR of the line departments in the area (and not unskilled manual wage rate) in the estimate. A suggestive list of such tasks and type of machines to be used is enclosed.

3. Apart from the above, works which have to be executed within a very short period, where speed of execution is most critical (like the works in a flood prone area), the decision to use machines can be taken by the State Government while ensuring that the job card holders are not deprived of their work.

4. Further, all MGNREGS works in which machinery has been used shall be put through a mandatory Social Audit conducted in accordance with the provisions of Audit of Scheme Rules 2011. Any cases of deviation shall be dealt with seriously.

Yours faithfully

(R. Subrahmanyam)
Joint Secretary to Govt

19/9/2014

DO(1)

ENCLOSURE

S. NO.	NAME OF WORK AS PER PARA 4.(1) OF SCHEDULE-1, MGNREGA	NAME OF ACTIVITY	MACHINE WHICH CAN BE USED
1.	II. Category B: (i) **Improving productivity of lands,** dug wells	The excavation/ deepening of dug well	**i)Pump set** for dewatering, **ii)** Tractor mounted **Compressor hammer** for rocky strata **iii)Lifting device/** chain pulley (motorised)
2.	IV. Category D: (ii) **Road connectivity**	i) Compaction of earthen embankment in 15 to 23 cm layers	**i)Power roller** **ii)Trailer mounted water browser**
		ii) Compaction of moorum/ gravel in 15 to 20 cm layers and gravel in layers at optimum moisture content	**i)Static smooth wheeled roller of 8-20 ton weight** **ii) Trailer mounted water browser**
		iii) Mixing of cement concrete	**iii) Mechanical mixer**
		iv) Compaction of cement concrete	**iv) Mechanical vibrator**
3.	IV. Category D: (v) **Construction of buildings**	i) Roof	i) If going for RCC slab for roof Mechanical **mixer** and **Mechanicalvibrator**.
4.	IV. Category B: (vii) **Production of building material**	i) For compressing, Compressed Earthen blocks (CSEB)	i) **Machine for CSEB**, like Auram Press, Cinvaram, Terstara, Mardini etc.

(R. Subrahmanyam)
Joint Secretary to Govt